

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ: ЕКОНОМІЧНІ ТА ПРАВОВІ АСПЕКТИ

Єдуш Маргарита Олегівна

Магістрант

Науковий керівник: Побережець О.В., д.е.н., доцент

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова
(Одеса, Україна)

В сучасних умовах господарювання найбільш ефективним спектром національної економіки раціональне співвідношення великого, середнього та малого бізнесу, який, в свою чергу, визнається найбільш гнучким та сприятливим до ринкових перетворень, надаючи можливість усунення диспропорцій на окремих товарних ринках, активізації інноваційних процесів, розвитку конкуренції та створення додаткових робочих місць і скорочення безробіття.

Мале підприємництво відіграє важливу роль не лише в розвитку економіки країни, а й у вирішенні багатьох соціальних проблем. Насамперед, воно забезпечує працевлаштування населення; формування конкурентного середовища, за рахунок обмеження можливостей та ліквідації монополій, стимулювання виробництва тих товарів та послуг, яких потребує споживач; формування середнього класу суспільства [3].

У структурі сучасної змішаної економіки співіснують та органічно взаємодоповнюються малий, середній та великий бізнес. Але на відміну від двох останніх малий бізнес є вихідним, найбільш численним, а тому і найбільш динамічним сектором економіки. Відмінності між цими трьома видами бізнесу обумовлені різним рівнем суспільного розподілу праці, характером спеціалізації та усупільнення виробництва, а також вибором технологічного типу виробничого процесу.

Міжнародний досвід показує, що найважливішою ознакою розвинутої ринкової економіки є існування і взаємодія великих, середніх і малих підприємств та їх оптимальне співвідношення. Саме розвиткові підприємництва, в тому числі і малого бізнесу, приписують головну роль в забезпеченні успіху та швидкого економічного зростання багатьох розвинутих країн [2].

Малий бізнес має багато переваг, основні з них, є мобільність, здатність швидко реагувати на зміни в зовнішньому економічному, політичному, науково-технічному середовищі та спроможність найбільш оперативно пристосовуватись до потреб споживчого попиту, які в сучасних умовах постійно змінюються.

Проблемі розвитку та конкуренції малого підприємництва в Україні присвячені роботи: З.С. Варналій, А.М. Виноградська, О.В. Ганенко, Я.А. Жаліло, Н.С. Назаренко, Н.С. Поповенко, О.М. Ткачук, В.І. Шпак та інші. Проте низка проблем, які досі не вирішені у сфері малого підприємництва, свідчать про актуальність та необхідність досліджень в цьому напрямку.

Першим кроком до відкриття фізичної особи-підприємця чи юридичної особи-підприємства є реєстрація у Державному реєстрі.

Державна реєстрація підприємств є обов'язковою юридичною дією при їх створенні. Підприємство вважається створеним і набуває прав юридичної особи з дня його державної реєстрації [1].

Поетапна процедура відкриття фізичної особи-підприємця в Україні представлена у табл. 1.

Таблиця 1

Основні етапи реєстрації фізичної особи-підприємця в Україні

Етапи	Документи
I Етап. Державна реєстрація ФОП	- Заповнена реєстраційна картка (форма 10) на проведення державної реєстрації фізичної особи-підприємця (ФОП); - Ідентифікаційний код та паспорт (копія); - Адміністративний збір за реєстрацію фізичної особи-підприємця (Квитанція); - При здійсненні реєстрації ФОП довіреною особою (нотаріально завірена копія довіреності на виконання цих дій).
II Етап. Подання комплекту документів на отримання печатки (за бажанням)	- Копія виписки з Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб підприємців; - Копія довіреності (якщо реєстрацією фізичної особи-підприємця буде займатися представник); - Клопотання на отримання печатки; - Ескіз печатки.
III Етап. Відкриття поточного рахунку в установі банку	- Копію виписки з Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб підприємців; - Копія паспорта та ідентифікаційного коду фізичної особи-підприємця; - Банківські картки фізична особа-підприємець підписує безпосередньо в установі банку (карти нотаріально завіряти не потрібно); - Заява про відкриття поточного рахунку.
IV Етап. Вибір системи оподаткування ФОП та подання документів до Державної фіскальної служби України	- Заяву про сплату єдиного податку - у 2 примірниках; - Книга обліку доходів або Книга обліку доходів і витрат підприємця; - Заява на реєстрацію Книги обліку доходів або Книга обліку доходів і витрат підприємця - у 2 примірниках; - Копія паспорта та ідентифікаційного коду (фізичної особи-підприємця); - Копія виписки з Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб підприємців; - Довіреність (фотокопія довіреності, засвідчена нотаріусом, якщо реєстрацією фізичної особи-підприємця буде займатися представник).

V Етап. Реєстрація ФОП у фондах соціального страхування	- Копія виписки з Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб підприємців; - Довіреність (фотокопія довіреності, засвідчена нотаріусом, якщо реєстрацією фізичної особи-підприємця буде займатися представник).
--	---

Таким чином, до проблем розвитку та конкуренції малого бізнесу в Україні, можна віднести:

- Надмірне державне регулювання.
- Труднощі реєстрації та ліцензування.
- Фіскальні проблеми.
- Недоступність залучення фінансових коштів, зокрема банківських кредитів.
- Недобросовісна конкуренція.

Отже, для ефективного розвитку малого бізнесу в Україні необхідно створити механізм ефективної взаємодії між державою та підприємницьким сектором. Його відсутність засвідчується тим, що малі підприємства ще не відіграють вагової ролі в економіці України. Саме малі підприємства – тенденційно-інноваційні, гнучкі й витрато ефективні – за підтримки держави й за стимулюючих умов, особливо на регіональному рівні, спроможні розв'язати названі проблеми. Це сприятиме раціональному використанню їхнього ресурсного потенціалу, посиленню мотивації трудової діяльності, поступовому піднесенню рівня добробуту, що, в свою чергу, впливатиме на досягнення рівноправного партнерства у світовому економічному співробітництві.

Література:

1. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань: Закон України, 2003 р., № 31-32, ст. 263. - [Електронний ресурс]: Верховна Рада України. - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/755-15> (з змінами та доповненнями)
2. Борейко В.І. Тенденції розвитку малого бізнесу в Україні / В.І. Борейко В.І. // Економічний простір. - 2009. – № 22/2. – С. 117.
3. Поповенко Н.С. Державна підтримка розвитку малого бізнесу в Україні / Н.С. Поповенко, О.В. Ганенко // Економіка: реалії часу. – 2012. – С. 176.